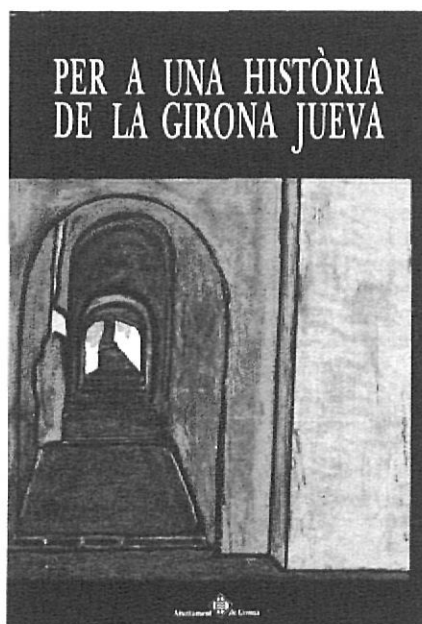

Les eines i els límits d'una investigació

Si, vivint a l'Edat Mitjana, hom li oferissin d'escollir entre ser l'"*homo hispanicus*" de C. Sánchez Albornoz o ser "*el resultado del entrecruce de tres castas de creyentes*" (musulmà, jueu i cristià), hom diria que el més prudent hauria estat no decidir-se ni per una cosa ni per l'altra, sinó declarar-s'hi "gironí". Això només en el cas que hom tingui escrúpols. Perquè el resultat d'aquest fet ha estat, com recordava l'historiador, que Espanya ha patit i pateix encara avui dia, com cap altre país occidental, les conseqüències d'un passat esterilitzador.

Les actituds d'intolerància/intransigència han estat una de les característiques comunes als "conqueridors", que a la Península Ibèrica han tingut prou ocasions de manifestar-se, a la pell dels mossàrabs, jueus, mudèjars, moriscs, "*cristianos nuevos*"...; actitud que, per una altra part, aviat s'apressen a dissimular sota l'excusa de la raó, com el poeta cristià del segle XIII que exclamava: "*Fablóis voz del cielo dolient e querellosa:/Oid —dixo— cristianos, una estranna cosa:/La gent de iudaismo, sorda e cegaiosa,/Nunca contra don Cristo non fo más porfiosa*", amb el resultat del plany d'un poeta jueu que veu que "*ningún judío, ni un sólo quedó en Jaén ni en Almería, ni en Mallorca ni en Málaga quedó refrigerio alguno...*".

Fetes i malifetes de la història, manipulació i tergiversació que són més lliures quan la documentació escasseja. Però que, tanmateix, no impedeix a un historiador (en un article del present recull) d'afirmar que els assalts al Call eren el resultat d'una "*actitud antijudaica (que) solía prosperar entre las capas humildes de la sociedad y aún de la*

baja clerecía, o mejor dicho, de servidores, fámulos y jóvenes estudiantes...". Tot i que una repassada a la documentació publicada també en aquest mateix recull ens informa de la participació en els assalts de nobles, canonges, ciutadans... i també d'almogàvers i pagesos, efectivament.

Si la introducció resulta llarga és per ressaltar la necessitat de "(Per a) una història de la Girona jueva" ¹, tal com fa l'autor del present recull, David Romano, a la introducció, i com ja havia apuntat, quaranta-un anys abans, l'historiador Santiago Sobrequés. Una simple estadística dels articles recollits en aquests dos volums de "Per a una història de la Girona jueva" —dotze, abans del segle vint; onze, fins a 1950; i dinou, fins a 1985— i, més important, una lectura de la temàtica que els motivà, és suficient per mostrar els límits amb què encara toparia una investigació sobre la Girona jueva. I, tanmateix, aquest recull, en un moment en què les institucions es despreocupen de la investigació històrica, no deixa d'ésser una excel·lent eina de treball per a qualsevol persona interessada en la història dels jueus.

ANTONI LI. SANZ

1. Per a una història de la Girona jueva. Introducció i edició a cura de David Romano. Ajuntament de Girona. Girona, 1988.